

Ders : 196**Konu : AKABE BİATLARI**

AKABE BİATLARI

Peygamberimiz (s.a.v.), İslam davetini Mekke dışındaki yerlere de ulaştırmak istiyordu. Bu sebeple, Mekke’de kurulan panayırlara katılır, oraya gelenleri İslam’a davet ederdi.

Peygamberliğin 11. yılı Hac mevsiminde, İslam daveti yeni bir merhale katediyordu. Mekke müşriklerinin yalanlamaları, engellemeleri karşısında Resûlullah (s.a.v.) gayet hikmetli bir metod takip ediyor, hakka davet için gece karanlığında bazı kabilelere gidiyor ve onları İslam’a davet ediyordu. Yine bir gece Mina’da “Akabe ” denilen yerden¹ geçerken aralarında konuşan birkaç kişinin seslerini işitmişti. Yanlarına gidip onlarla görüşmüştü. Bunlar Medine Hazrec kabilesinden 6 genç idi ve şunlardı:

1. Esad b. Zürare
2. Avn b. Haris
3. Rafi b. Mâlik
4. Kutbe b. Amir
5. Ukbe b. Amir
6. Cabir b. Abdillah²

1. AKABE BİATI

Peygamberimiz (s.a.v.), hac münasebeti ile Mekke’ye gelen bu 6 Medineli ile Akabe Tepesi’nde gizlice buluştu. Onları İslam’a davet etti. Ayetler okudu.³ Medineliler⁴ İslam’ın güzel kurtarıcı bir din olduğunu öğrendiler. Ertesi sene yine aynı yerde buluşmaya karar verdiler.

Bir sene sonra peygamberliğin 12. yılında M. 621 yılı hac mevsiminde Akabe Tepesi’nde bir araya gelen Medinelilerin sayısı 12’ye yükseldi. Bunlardan 5 tanesi bir önceki yıl peygamberimizle görüşenlerdendi. Peygamberimiz (s.a.v.), bu sefer onlardan söz aldı. İslam’ın kurallarını bildirdi. Karşılıklı bir sözleşme de yapıldığı için bu buluşmaya “**1. Akabe Biatı**” adı verildi.

Peygamberimiz (s.a.v.), Medinelilerden şu konularda söz aldı:

1. Allah’a ortak koşmayacaksınız.
2. Kız çocuklarınızı öldürmeyeceksiniz.
3. Hırsızlık yapmayacaksınız.
4. Zina etmeyeceksiniz.
5. İftira etmeyeceksiniz.
6. Her konuda Allah’a ve Resûlüne itaat edeceksiniz.⁵

¹ Akabe:Bugün Mina’da Cemretü’l-Akabe (Büyük Şeytan)’nın güney tarafında kibleye dönülünce sağ tarafta iki küçük tepenin arasındaki yerdir.

² Peygamberimiz Hayatı ve Daveti, Safiyüddin Mübarek Furi, sh.151

³ Resûlullah (s.a.v.)’in, İbrâhîm suresi 35-42. Ayetlerini okuduğu rivayet edilir.

⁴ Medine’nin eski ismi “Yesrib” idi. Resûlullah (s.a.v.)’in hicretinden sonra “Medine ” adını aldı.

⁵ TDV İslam Ansiklopedisi, C.2, sh.211

Medineliler, İslam Dini'ni tanımaktan çok memnun oldular. Medine'ye dönerken Medinelilere İslam'ı öğretmek üzere bir Kur'ân-ı Kerîm öğreticisi istediler. Peygamberimiz (s.a.v.) de onlara Mus'ab bin Umeyr'i gönderdi.

Musab (r.a.), güler yüzlü bir insandı. Güzel bir hitabeti vardı. Peygamberimiz'e en çok benzeyen sahabeydi. Kur'ân-ı Kerîm'i çok iyi bilirdi. Medinelilere tatlı dil ve güler yüzle İslam'ı anlattı. Medine'de müslümanların sayısı hızla artmaya başladı.

Mus'ab b. Umeyr (r.a.), Medine'de Esad b. Zürene (r.a.)'ın misafiri olmuş, her ikisi de büyük bir aşk ve gayretle İslam'ı Yesrib halkı arasında yaymaya başlamışlardı. Hatta Hz. Mus'ab (r.a.) **"Mukrîf-Güzel Kur'an Okuyan"** lâkabıyla tanınmıştı.

Bu iki İslam kahramanı bir gün Abdul Eşhed ve Züfr Oğullarının yurduna gitmek için yola çıkmışlardı. Züfr Oğullarına ait bir bahçeye girmişler, Merak kuyusu denilen bir kuyunun başına oturmuşlardı. Müslümanlardan birkaç kişi de gelip yanlarına oturmuştu.

Sa'd b. Muaz ile Useyd b. Hudayr o zaman henüz müslüman olmamışlardı. Bunlar, Abdul Eşhed Oğulları'nın reisleriydiler. Mus'ab ve arkadaşlarının konuştuklarını gördüklerinde Sa'd, Useyd'e şöyle dedi:

- "Zayıf olanlarınızı kandırmaya gelen şu iki adama git ve onlara engel ol. Bir daha da buraya gelmelerini yasakla. Çünkü Esad b. Zürene teyzemin oğludur. Şu adam olmasaydı ben onu hallederdim."

Useyd, mızrağını alarak onlara doğru yürüdü. Esad onun geldiğini görünce Mus'ab'a:

- "Bu kendi kavminin efendisidir. Sana geliyor, Allah için ona doğru ve hak söz söyle!" dedi. Mus'ab:
- "Oturursa ona İslam'ı anlatırım" dedi. Useyd yanlarına gelerek onlara:
- "Niçin bize geldiniz? Zayıflarımızı kandırmaya mı? Eğer yaşamaya doymadıysanız bizden uzaklaşın" diyerek çıkışmaya başladı. Bunun üzerine Mus'ab:
- "Oturup da dinler misin? Eğer hoşuna gidecek bir şey duyarsan kabul edersin. Söyleyeceklerim hoşuna gitmezse kabul etmezsin." dedi. Useyd:
- "İnsaflı konuştun" dedi. Mızrağını yere dikip oturdu.

Mus'ab (r.a.) Useyd'in durumunu şöyle anlatıyor:

- "Allah'a yemin ederim ki ben daha konuşmaya başlamadan Useyd'in yüzünden, İslam'ı kabul edeceğini anlamıştım."

Mus'ab ona İslam'ı anlatmaya başladı ve Kur'an okudu. Useyd:

- "Bu ne güzel, ne hoş bir yol! Bu dine girmek istediğiniz zaman ne yapıyorsunuz?" dedi. Mus'ab ile Esad, Useyd'e şöyle dediler:
- "Gusledersen, temiz elbiselerini giyersin, sonra da Şehâdet getirirsin. Sonra da iki rekât namaz kılarısın."

Bunun üzerine Useyd kalkıp gusul abdesti aldı, temiz elbiselerini giydi. Kelime-i şehâdeti söyledi ve iki rekât namaz kıldı. Onlara:

- "Şurada bir adam var ki, size uyarısa kavminden hiç kimse ondan geri kalmaz. Şimdi size onu göstereyim. O, Sa'd b. Muaz'dır." dedi.

Useyd, mızrağını alarak Sa'd b. Muaz'ın yanına gitti. Sa'd b. Muaz, Mus'ab'ı kovmaya giden Useyd'in değiştiğini görünce kızdı. Ona verdiği görevi kendisi yapmak üzere harekete geçti. Mus'ab'ın yanına varınca, Mus'ab ona da Useyd'e yaptığı gibi teklifte bulundu. Sa'd b. Muaz da

önce dinlemeyi, sonra karar vermeyi kabul etti. Mus'ab (r.a.) ona da İslam'ı anlattı, o da müslüman oldu. Sa'd b. Muaz, mızrağını alarak kavmine doğru yürümeye başladı. Kavmi onu görünce:

- "Yemin ederiz ki, yanımızdan ayrıldığı hâlden başka bir hâl üzere dönüyor." dediler. Sa'd onların yanına varınca şöyle dedi:
- "Ey Abdul Eşhed Oğulları! Beni kendi aranızda nasıl görüyorsunuz?" Onlar da:
- "Sen bizim efendimizsin. En üstün görüşlü ve en iyi danışmanımızsın" dediler. Bunun üzerine Sa'd b. Muaz (r.a.):
- "Allah'a ve resûlüne iman etmediğiniz müddetçe erkeklerinizle ve kadınlarınızla konuşmak bana haram olsun" dedi.

Bu sözler üzerine kavminin erkek ve kadınlarının hepsi İslam'ı kabul edip Müslüman oldular.⁶

2. AKABE BİATI

Peygamberliğin 13. yılı (622) haziran ayı hac mevsiminde Medineli 75 müslüman Akabe Tepesi'nde toplanarak Peygamberimiz (s.a.v.) ile görüştüler. Bunlardan ikisi kadın, 73'ü de erkekti. Bu görüşme gece vakti ve gizlice yapıldı.

Medineli müslümanlar, Resûlullah (s.a.v.) ile ashabının Mekke'de çektikleri sıkıntıları çok iyi biliyorlardı. Bu yüzden Peygamberimiz (s.a.v.)'i Medine'ye davet ettiler. Peygamberimiz (s.a.v.) onlara şöyle dedi:

- "Din işlerinde çok dikkatli olacaksınız. İslam'ı yaşama konusunda ayıplayıcının ayıplamasından çekinmeyeceksiniz. Sizlere soruyorum: Medine'ye gelirim, mallarınızı, çocuklarınızı, hanımlarınızı koruduğunuz gibi beni de koruyacak mısınız?" Medineliler:
- "Ya Resûlallah! Bunları yaparsak ne var?" diye sordular. Resûlullah (s.a.v.):
- "Cennet var" buyurdu. Medineliler:
- "Ya Resûlallah! O zaman söz veriyoruz, bunları yapacağız. Sizi de Medine'de mallarımızı, çocuklarımızı, hanımlarımızı koruduğumuz gibi koruyacağız." dediler.⁷

Sonra da Peygamberimiz (s.a.v.)'in eline sarılıp biatleştiler. Bu görüşmeye de "**2. Akabe Biatı**" denildi. Bu görüşmede, Peygamberimiz (s.a.v.)'in henüz müslüman olmamış amcası Abbas da vardı.

Biatleşmeden sonra Resûlullah (s.a.v.), Medinelilerden biat maddelerini uygulamada görev ve sorumluluk alacak 12 kişiyi kendi aralarında seçmelerini istedi. Hemen seçim yapıldı. Grup reisi (Nâkip) olarak 12 kişi seçildi. Bunların 9'u Hazrec kabilesinden, 3'ü de Evs kabilesindendi.

Resûlullah (s.a.v.) bu sorumlu reislerden bir söz daha aldı ve onlara:

- "Tıpkı havarilerin İsâ b. Meryem'e kefil oldukları gibi, sizler de kavminizin üzerine aralarında olup bitene kefilsiniz. Ben de kavmime (müslümanlara) kefilim." buyurdu.⁸

Bu toplulukların sevk ve idaresinin bir sistem ile paylaşımına en güzel örnektir. Kendi aralarından seçilmiş kişilere sorumluluk ve görev verilmesi yoluyla toplulukların yönetilmesi, yönetim bilimi açısından çok önemlidir. Bu, günümüz yöneticilerine bilimsel bir öneri olarak tavsiye edilmektedir.

Medinelilerin Resûlullah (s.a.v.) ile biatleştikleri duyulunca, müşrikler olayı protesto etmek ve gerekirse kan dökmek için Medinelilerin çadırlarının önüne geldiler. Bu çadırların içinde kalanların

⁶ Peygamberimiz Hayat ve Daveti, Safiyüddin Mübarek Furi, sh. 162-164

⁷ Fıkhu's-Sire, Muhammed Gazalî, sh.162

⁸ İbn Hişam C.2, sh.99-107

bir kısmının bu biatleşmeden haberi yoktu. Müşrikler bunları sıkıştırdı, onlar Allah'a yemin ederek:

- "Vallahi böyle bir şey olmadı, biz bir şey bilmiyoruz." diye cevap verdiler. Müslümanlar ise sesizliği tercih ettiler. Müşrikler eli boş döndüler.⁹

Müslümanların, gözü dönmüş müşriklere cevap vermek yerine sesiz kalmaları o an en uygun oldu. Ancak bu olayda susmayı tercih eden bu kahramanlar, yeri geldiğinde canlarını ortaya koyarak gerekeni yapmaktan asla çekinmediler.

II. Akabe Biatı, sevgi ve kardeşliğin sözleşme metni hâline gelmesi idi. Bu sözleşme ile, Medineli bir müslümanın, Mekkeli kardeşine sahip çıkacağını, her durumda ona sevgi ile kanat gereceğini ve ona zulmedenlere karşı duracağını ilân ediyordu.

Bu görüşmeyle müslümanların Medine'ye hicret etmeleri kararlaştırılmış oldu. Bundan sonra ashap birer ikişer hicret etmeye başladı. Ancak Resûlullah (s.a.v.), kendisine hicret emrinin vahiyle bildirilmesini bekledi. Hicret etmek isteyen Hz. Ebû Bekir (r.a.)'da bir müddet daha beklemesini söyledi.

Alınacak Dersler:

1. Müslüman, her hal ve şartta İslam'ı tebliğle görevlidir.
2. Şartlar ne kadar zor olursa olsun, hak ve hakikati insanlara ulaştırmaktan vazgeçilmemelidir.
3. Cihadın, sabrın ve sıkıntılara girmenin bir bedeli ve karşılığı vardır. Allah'a kulluk, gayret sarfetmeden olmaz.
4. Allah'ın dinini insanlara anlatacak, Kur'an ahkâmını insanlara ulaştıracak, hâl ve davranışlarıyla İslam'ı temsil eden Mu'ab b. Umeyr (r.a.) misali insanlar yetiştirmek en önemli görevlerimiz arasındadır.

Tavsiyeler:

1. İbrahim suresi 35-42. ayetlerini mealiyle okuyalım.
2. Mus'ab b. Umeyr (r.a.)'ın hayatını ve mücadelesini araştırıp, okuyalım.
3. Bu dersi, Gençlik teşkilatlarımızda bir grup gençle işleyelim.

⁹ İbn Hişam C.2, sh.110